

SANDNES KOMMUNE
rådmannen

Det kongelige kommunal- og
moderniseringsdepartement
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Sak 14/1709

Sandnes, 04.02.2015

Deres ref:
Saksbehandler: Sidsel Haugen

Vår ref: 14/09869-3
Arkivkode: 037

Høringsuttalelse fra Sandnes kommune til forslag om endringer i Lov om interkommunale selskaper (IKS)

Det vises til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sitt brev av 5.11.2014 om høring av forslag til endringer i Lov om interkommunale selskaper (IKS). Høringsfrist 5.2.2015.

Sandnes bystyre behandlet i sitt møte 3.2. 2015 sak om høringsuttalelse til forslagene og vedtok med 34 mot 15 stemmer å avgi følgende uttalelse:

Sandnes bystyre sin samlede vurdering er at lovendringsforslaget er lite gjennomarbeidet med både med hensyn til økonomiske virkninger og gjennomføringen. De økonomiske virkningene for kommunesektoren krever en grundig utredning. I tillegg er det behov for å se virkningene både opp mot kommunelovutvalgets arbeid og pågående arbeid med kommunestrukturen. IKS som en måte å organisere lovpålagte oppgaver på er pr d.d. et virkemiddel kommunesektoren har. Innstramming i sektorens muligheter til å organisere oppgaveløsningen på må inngå som en del av reformarbeidet og ikke som et enkeltstående lovendringsforslag slik det her legges opp til.

Det vesentlige forholdet i saken er EØS avtalens regler om konkurranse på like vilkår. Med kommunenes ubegrensede ansvar for IKSene sine økonomiske forpliktelser fremholdes dette å være strid med reglene om offentlig støtte. Denne problemstillingen var fremme allerede ved etableringen av IKS loven og bystyret kan vanskelig se at denne problemstillingen har endret seg siden, snarere tvert om. Gjennom selskapskontroller av IKSene har undersøkelser av hhv. selvkostdelen av virksomheten og den eventuelle næringsrettede delen av selskapet hatt stort fokus. IKSene som også driver virksomhet i et marked har skilt dette ut i eget aksjeselskap. Mellom morselskapet og aksjeselskapet er det inngått tjenesteavtaler på markedsmessige vilkår. Hensynet til forbud mot krysssubsidiering har vært og er styrende for også å sikre fullt ut transparente transaksjoner innenfor selvkostregimet i et IKS. At kommunene som eiere over lengre tid har arbeidet systematisk etter kontroll- og tilsynsforakriften i kommuneloven og allerede har tatt viktige grep er over hode ikke omtalt i høringsnotatet. Bystyret stiller seg undrende til at så sentrale deler av underlaget for lovendringen ikke er belyst i departementets høringsforslag.

Av høringsforslaget fremgår at det gis 1 år til selskapene for å omstille seg. Innenfor denne tidsrammen forutsettes at alle selskapene får refinansiert sin eksisterende låneportefølje, kommunene får behandlet på ny sakene om garantistillelse der det tillates og samtidig må egenkapitalen i det enkelte selskap refinansieres for å være i samsvar med kravene om forsvarlig egenkapital jfr. forslaget om at et IKS kan gå konkurs. For kommunene på Nord-Jæren er kjernevirksomheten til 5 av 8 IKS lovpålagte oppgaver som vann og avløp, renovasjon, brann- og redning, feiing, kommunerevisjon og arkivdeponi. De tre andre som er regionalt operaselskap og regionale idrettsanlegg som etter særlovgivningen innen for disse områdene er organisert felles i IKSer.

Til sammen har IKSene en låneramme på opp mot kr 6 milliarder i henhold til selskapsavtalene. Å skulle refinansiere eksisterende låneportefølje på over 2 milliarder vil bety økte avgifter og gebyrer for innbyggerne og økte utgifter for tjenestekjøpet for kommunene. Garantistillelse kan fortsatt gis fra kommunene for den delen som gjelder selvkostregimet, men med omfanget av det som må refinansieres og med forslaget om at et IKS kan gå konkurs er det grunn til å påregne at finansutgiftene for IKSene øker vesentlig. Den største aktøren IVAR IKS har pr d.d. en låneportefølje på kr 1,7 milliarder som skal refinansieres på 1 år. Over 1,3 milliarder er lån i Kommunalbanken. Et sentralt spørsmål er hvordan IVAR IKS kan få løst sitt refinansieringsbehov? Vil staten ruste opp Kommunalbanken til å håndtere dette?

Kravet om forsvarlig egenkapital i hvert enkelt selskap får vesentlige økonomiske konsekvenser for kommunene. Ny egenkapital må finansieres opp på toppen av allerede nylig vedtatte handlings- og økonomiplaner for 2015-2018. Felles for alle kommunene på Nord-Jæren er høye investeringsbudsjett som følge av kapasitetsbehovet innenfor barnehage, grunnskolen, pleie og omsorg og håndtering av folketallsveksten innenfor øvrige lovpålagte oppgaver. Samtidig er driftsmarginene presset og skatteinntekten fremover er beheftet med usikkerhet som følge av endringer i olje- og gass sektoren.

På denne bakgrunnen mer bystyret at lovendringsforslaget primært må trekkes. Velger departementet allikevel å opprettholde forslaget foreslås at eksisterende lån og finansiering i IKS løper uendret og at kravet om nye lån omfattes av endringen. Virkningen av lovendringen må utsettes minst 4 år. Det er mer naturlig at endringer i IKS loven innføres etter at prosessen om kommunereformen er fullført og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene er lagt på plass. I mellomperioden vil bystyret opprettholde sitt arbeid som eier av IKSene og aktivt gjennom selskapskontroller påse at det føres kontroll og tilsyn med selskapene slik at skillet mellom selvkostvirksomhet og næringsvirksomhet i IKS holdes adskilt, uten krysssubsidiering eller andre forhold som er i konflikt med konkurranse på like vilkår slik EØS avtalen legger til grunn.

Rådmannen i Sandnes ekspederer herved Sandnes bystyre sin vedtatte høringsuttalelse.

Med hilsen

Sidsel Haugen
seniorrådgiver

Kopi til : IVAR IKS, Renovasjonen IKS, Rogaland Revisjon IKS, Rogaland brann og redning IKS,
Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS

Dokumentet er ikke signert da Sandnes kommune benytter elektronisk godkjenning.

Vedlegg:

Vedlegg 1 Sandnes bystyre sak 14 15 Høringsuttalelse - forslag om endringer i Lov om interkommunale selskaper (IKS loven).pdf